

DECIZIE

11 iulie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Galina Stratulat
Ala Cobăneanu
Dumitru Visternicean
Nicolae Craiu
Dumitru Mardari

examinând recursul declarat Alexandru Dragomir reprezentat de avocatul Andrei Bîtcă,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Alexandru Dragomir împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Ministerul Afacerilor Interne și Procuratura Generală, cu privire la repararea prejudiciului material și moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 22 februarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de Alexandru Dragomir reprezentat de avocatul Andrei Bîtcă și s-a menținut hotărârea din 25 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La 13 ianuarie 2017 Alexandru Dragomir reprezentat de avocatul Andrei Bîtcă a depus cerere de chemare în judecată, ulterior concretizată prin cererea din 14 martie 2017 (f.d. 29-32), împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Ministerul Afacerilor Interne și Procuratura Generală, solicitând încasarea din contul bugetului de stat a sumei de 200 000 lei cu titlu de compensație pentru repararea prejudiciului moral, 15 000 lei pentru repararea prejudiciului material compus din cheltuieli de asistență juridică suportate în cadrul cauzei penale și compensarea cheltuielilor de asistență juridică suportate în prezenta cauză civilă, în mărime de 3 500 lei.

În motivarea acțiunii, Alexandru Dragomir a indicat că la 8 aprilie 2016 în privința sa a fost pornită cauza penală pe semnele infracțiunii prevăzute de art. 171 alin. (1) din Codul penal, iar la 11 aprilie 2016, la cauza penală nr. xxxxx au fost conexate alte două cauze penale cu nr. xxxxx și nr. xxxxx.

La 9 iulie 2016 reclamantul a fost reținut de către ofițerul de urmărire penală a SUP al IP Stefan Vodă, iar la 12 aprilie 2016 a fost pus sub învinuire pentru săvârșirea infracțiunilor imputate. Totodată, de către procurorul Procuraturii Ștefan

Vodă, a fost înaintat demers privind aplicarea arestului preventiv pe un termen de 30 zile.

Prin încheierea din 12 aprilie 2016 a Judecătoriei Ștefan Vodă, a fost admis demersul procurorului și Alexandru Dragomir, având calitatea de învinuit, a fost arestat preventiv pe un termen de 30 zile, până la data de 9 mai 2016. Încheierea dată a fost atacată cu recurs, însă prin încheierea din 20 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău a fost menținută.

A menționat reclamantul că procurorul nu a solicitat prelungirea arestului preventiv și la expirarea termenului de 30 zile, adică la 9 mai 2016, a fost eliberat din arest.

Ulterior, prin ordonanța procurorului în Procuratura Ștefan Vodă din 20 mai 2016, a fost dispusă scoaterea lui de sub urmărire penală pe toate capetele de învinuire ce i-au fost înaintate, cu clasarea procesului penal, pe motivul lipsei elementelor infracțiunilor imputate.

Reieșind din cele relatate, reclamantul a invocat că pe parcursul întregii perioade de urmărire penală, de aflare în arest, precum și ulterior, a suportat suferințe enorme, atât fizice, cât și psihice, urmări iremediabile care i-au afectat sistemul nervos, relațiile familiale, relațiile de muncă, etc..

La fel, fiind reținut și arestat ilegal, fără suport juridic probant, deținut în condiții inumane în izolatorul Inspectoratului de poliție Ștefan Vodă, precum și în Penitenciarul nr. 13 mun. Chișinău, a fost victima unui scenariu pus la cale de către pretinsele victime împreună cu alte persoane din lumea criminală, consecințe care s-au iscat ca urmare a activității reclamantului în cadrul Poliției de Frontieră.

Totodată a invocat că în urma acțiunilor ilicite comise de organele de urmărire penală și cele ale instanțelor judecătorești, a avut de suferit familia acestuia. Cu două săptămâni înainte de a fi arestat soția sa a născut, iar stresul și suferințele psihice i-au lăsat o amprentă pe toată viața.

Consecințele dosarului penal deschis s-a răsfrâns și asupra relațiilor lui de serviciu, acesta fiind nevoit să suporte și procedurile regulamentului intern al Direcției Poliției de Frontieră.

Cauzarea prejudiciului moral a fost motivat prin suferințele psihice și stresurile emoționale prin care a trecut reclamantul și familia acestuia.

În viziunea reclamantului compensarea prejudiciului moral este dificil de raportat la un echivalent bănesc echitabil deoarece, în majoritatea cazurilor aceste suferințe se infiltrează adânc în subconștient și urmăresc persoana toată viața, însă consideră că suma de 200 000 lei constituie o compensație bănească de natură să-i ofere o satisfacție echitabilă și rezonabilă.

Cu referire la capătul de cerere cu privire la prejudiciul material cauzat, reclamantul a relatat că acestea se rezumă la cheltuielile de asistență juridică suportate în procesul urmăririi penale, a examinării demersurilor și recursurilor în instanța de fond și de apel, mărimea cheltuielilor suportate fiind de 15 000 lei.

În drept, acțiunea a fost întemeiată în baza prevederilor art. 8, 14, 1398 alin.(1), 1422 și 1423 din Codul civil, art. 96 din Codul de procedură civilă și Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Prin hotărârea din 25 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cererea de chemare în judecată înaintată de Alexandru Dragomir împotriva Ministerului

Justiției, intervenienți accesorii Ministerul Afacerilor Interne și Procuratura Generală, cu privire la repararea prejudiciului material și moral și compensarea cheltuielilor de judecată, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 26 mai 2017 Alexandru Dragomir reprezentat de avocatul Andrei Bîtcă a declarat apel, prin care a solicitat casarea hotărârii și adoptarea unei noi decizii prin care acțiunea să fie admisă integral.

Prin decizia din 22 februarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Alexandru Dragomir reprezentat de avocatul Andrei Bîtcă și s-a menținut hotărârea din 25 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La 10 mai 2018 Alexandru Dragomir, reprezentat de avocatul Andrei Bîtcă, a declarat recurs, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 22 februarie 2018 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 25 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă integral.

În motivarea recursului s-a invocat că decizia instanței de apel și hotărârea instanței de fond sunt ilegale și emise în rezultatul încălcării esențiale a normelor de drept material și aprecierii arbitrare a probelor.

La fel, s-a invocat că instanțele de judecată nu au luat în considerare toate circumstanțele ce au importanță pentru examinarea justă a cauzei.

Astfel, recurentul a invocat că atât instanța de fond, cât și instanța de apel au omis să facă referire la ordonanța din 20 mai 2016 a procurorului în Procuratura Ștefan Vodă, prin care a fost dispusă scoaterea de sub urmărire penală a lui Alexandru Dragomir pe toate capetele de învinuire, cu clasarea procesului penal intentat pe motivul lipsei elementelor infracțiunilor imputate, care este o probă incontestabilă ce confirmă erorile și acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală legate de reținere, înaintarea învinuirii, precum și cele ale instanțelor judecătorești, legate de aplicarea măsurii preventive sub formă de arest preventiv și menținerea încheierii privind aplicarea măsurii preventive sub formă de arest preventiv.

În acest sens, consideră că instanța de fond și instanța de apel au admis aplicarea eronată a normelor de drept material, și anume, a art. 53 alin. (2) din Constituție și art. 2, art. 3 alin. (1) și art. 6 din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Recurentul a relatat că, deși instanța de fond și instanța de apel au constatat cu certitudine că, la 8 aprilie 2016 de către ofițerul de urmărire penală a SUP al IP Ștefan Vodă a fost pornită cauza penală pe semnele infracțiunii prevăzute de art. 171 alin. (1) din Codul penal, la 11 aprilie 2016 la cauza penală nr. xxxxx au fost conexate alte două cauze penale (nr. xxxxx și nr. xxxxx), la 9 aprilie 2016 a fost reținut de către ofițerul de urmărire penală a SUP al IP Ștefan Vodă, la 12 aprilie 2016 a fost pus sub învinuire pentru săvârșirea infracțiunilor imputate, fiind înaintat demers privind aplicarea arestului preventiv pe un termen de 30 zile, iar prin încheierea din 12 aprilie 2016 a Judecătoriei Ștefan Vodă, menținută prin încheierea din 20 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis demersul procurorului și învinuitul a fost arestat preventiv pe un termen de 30 zile, până la data de 9 mai 2016, probe care în raport cu ordonanța de clasare a procesului penal din 20 mai 2016 denotă ansamblul erorilor și procedurilor ilegale inițiate în privința lui Alexandru Dragomir, erori ce au dus în consecință la încălcarea drepturilor și

libertăților fundamentale ale omului, confirmă că instanțele de judecată au apreciat probele în mod arbitrar, iar examinarea acțiunii a avut loc superficial și subiectiv, nefiind luate în considerație ansamblul probelor prezentate și circumstanțele esențiale ale cauzei.

În acest sens, Alexandru Dragomir a menționat că, deși instanța de fond și instanța de apel au constatat că acțiunile întreprinse în privința lui de către organul de urmărire penală și de către instanța de judecată au fost legale și nu încălcă drepturile fundamentale garantate de Constituție, este evident că i-au fost încălcate drepturile și libertățile fundamentale garantate de Constituție și în cazul dat sunt aplicabile prevederile art. 3, 6, 10 și 11 din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, art. 219, 525 din Codul de procedură penală, art. 1398, 1404, 1422, 1423 din Codul civil, în condițiile în care a avut calitatea de bănuit și învinuit în cadrul cauzei penale, în baza unor probe fictive, admise de organul de urmărire penală și procuratură fiind ulterior dispusă clasarea procesului penal din motivul lipsei elementelor infracțiunilor.

Referitor la argumentarea hotărârii instanței de fond și instanței de apel vizavi de neprezentarea probelor justificative care ar demonstra suferințele cauzate și necesitatea reparării prejudiciului moral, a relatat că prin prisma practicii CEDO, în cauza Antipenkov vs. Rusia, nr. 33470/03 din 15 octombrie 2009, §82, Curtea Europeană reiterează că părții lezate nu-i poate fi cerut ca aceasta să prezinte probe întru argumentarea prejudiciului moral suferit. Simpla constatare a încălcării săvârșite de organele de urmărire penală și declarațiile părții lezate sunt suficiente pentru a oferi o satisfacție echitabilă. Același concept, potrivit căruia prejudiciul moral nu trebuie să fie probat de către partea lezată, este reiterat de Curtea Europeană și în cauza Gridin vs. Rusia, nr. 4171/04 din 1 iunie 2006, §20.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată participanților la proces la 24 aprilie 2018 (f.d. 111), iar în cererea de recurs s-a indicat că decizia a fost recepționată de reprezentantul recurenteii la 27 aprilie 2018.

Din aceste considerente, recursul declarat la 10 mai 2018, se consideră în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 21 iunie 2018 Procuratura Generală, reprezentată în bază de procură de către Alina Vochin, procuror în secția reprezentare în procedurile non-penale și implementare CEDO, a depus referință, prin care a indicat că recursul declarat de Alexandru Dragomir reprezentat de avocatul Andrei Bîtcă este declarativ, neîntemeiat și urmează a fi considerat inadmisibil deoarece nu se încadrează în temeiurile prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Ulterior, prin referința din 29 iunie 2018, Ministerul Afacerilor Interne, reprezentat în bază de procură de către Denis Beliman, a indicat că toate

argumentele invocate în recurs au fost examinate de instanța de fond și de apel, astfel că temei de casare a acestora nu este.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 4 iulie 2018 recursul declarat de Alexandru Dragomir, reprezentat de avocatul Andrei Bîtcă, a fost considerat admisibil.

Conform art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărîrii atacate, fără a administra noi dovezi.

Potrivit art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărîre.

Examinând recursul declarat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție îl consideră întemeiat și care urmează a fi admis, din următoarele considerente.

După cum rezultă din materialele cauzei, prin ordonanța de începere a urmăririi penale din 8 aprilie 2016, emisă de ofițerul superior de urmărire penală al SUP IP Ștefan Vodă, în baza plângerii depuse, în privința lui Alexandru Dragomir a fost începută urmărirea penală, conform semnelor infracțiunii prevăzute de art. 171 alin. (2) lit. b) din Codul penal, cauzei penale fiindu-i atribuit nr. xxxxx.

Prin ordonanța de începere a urmăririi penale din 8 aprilie 2016, emisă de ofițerul superior de urmărire penală al SUP IP Ștefan Vodă, în baza plângerii depuse, în privința lui Alexandru Dragomir a fost începută urmărirea penală conform semnelor infracțiunii prevăzute de art. 27, 171 alin. (2) lit. b) din Codul penal, cauzei penale fiindu-i atribuit nr. xxxxx. (f.d.10)

Prin ordonanța de începere a urmăririi penale din 08 aprilie 2016, emisă de ofițerul superior de urmărire penală al SUP IP Ștefan Vodă, în baza plângerii depuse în privința lui Alexandru Dragomir a fost începută urmărirea penală în conform semnelor infracțiunii prevăzute de art. 171 alin. (1) din Codul penal, cauzei penale fiindu-i atribuit nr. xxxxx.

Conform procesului-verbal de reținere din 9 aprilie 2016, având calitate de bănuit pe cauzele penale menționate Alexandru Dragomir a fost reținut și plasat în izolatorul de detenție preventivă al IP Ștefan Vodă.

La 11 aprilie 2016 cauzele penale nr. xxxxx, nr. xxxxx și nr. xxxxx au fost conexate, fiindu-le atribuit numărul unic xxxxx.

Prin ordonanța din 11 aprilie 2016 a procurorului în Procuratura raionului Ștefan Vodă, Alexandru Dragomir a fost pus sub învinuire, pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 171 alin. (1), art. 27, art. 171 alin. (2) lit. b) și art. 171 alin. (2) lit. b) din Codul penal.

La 12 aprilie 2016 procurorul în Procuratura raionului Ștefan Vodă, a înaintat demers privind aplicarea arestului preventiv pe un termen de 30 zile față de învinuitul Alexandru Dragomir.

Prin încheierea Judecătoriei Ștefan Vodă din 12 aprilie 2016, a fost admis demersul procurorului și învinuitul Alexandru Dragomir a fost arestat preventiv pe un termen de 30 zile.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 20 aprilie 2016, a fost respins recursul apărătorului învinuitului și s-a menținut în încheierea Judecătoriei Ștefan Vodă din 12 aprilie 2016.

Deoarece prelungirea arestului preventiv nu s-a solicitat, la expirarea termenului de 30 zile, adică la 9 mai 2016, Alexandru Dragomir a fost eliberat din arest.

Ulterior, prin ordonanța din 20 mai 2016 a procurorului în Procuratura raionului Ștefan Vodă, învinuitul Alexandru Dragomir a fost scos de sub urmărirea penală în cauza penală nr. xxxxx, din motivul lipsei în acțiunile acestuia a elementelor infracțiunilor prevăzute de art. 171 alin. (1), art. 27, art. 171 alin. (2) lit. b) și art. 171 alin. (2) lit. b) din Codul penal.

S-a clasat procesul penal pe cauza dată, pe motivul lipsei elementelor infracțiunilor prevăzute de art. 171 alin. (1), art. 27, art. 171 alin. (2) lit. b) și art. 171 alin. (2) lit. b) din Codul Penal.

Înaintând prezenta acțiune în judecată, în baza Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, Alexandru Dragomir a solicitat încasarea din contul bugetului de stat a sumei de 200 000 lei cu titlu de compensație pentru repararea prejudiciului moral, 15 000 lei pentru repararea prejudiciului material compus din cheltuieli de asistență juridică suportate în cadrul cauzei penale și compensarea cheltuielilor de asistență juridică suportate în prezenta cauză civilă, în mărime de 3 500 lei.

Judecând cauza, prima instanță prin hotărârea din 25 mai 2017, a respins acțiunea ca fiind neîntemeiată.

Pentru a pronunța această soluție, instanța de fond a concluzionat că reclamantul Alexandru Dragomir nu a prezentat probe justificative care ar demonstra suferințele ce i-au fost cauzate, iar, toate argumentele invocate privind repararea prejudiciului moral poartă un caracter declarativ și formal.

Totodată, referitor la pretenția reclamantului privind repararea prejudiciului material în mărime de 15 000 lei, ca urmare a cheltuielilor de asistență juridică suportate în cadrul cauzei penale, instanța de judecată a reținut că Alexandru Dragomir nu a prezentat careva probe.

Fiind investită cu judecarea apelului, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 22 februarie 2018 a respins apelul declarat de Alexandru Dragomir și a menținut hotărârea din 25 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Judecând cauza în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că concluziile instanței de fond și ale instanței de apel privind respingerea acțiunii sunt neîntemeiate și care rezultă din interpretarea greșită și încălcarea prevederilor legale ce guvernează raportul juridic litigios în coroborare cu materialul probator al dosarului.

Astfel, Colegiul consideră că, deși la examinarea cauzei au fost stabilite pe deplin circumstanțele care au importanță pentru judecarea cauzei în fond, soluția instanțelor de judecată ierarhic inferioare în sensul adoptat nu poate fi menținută.

În susținerea opiniei enunțate, instanța de recurs reține următoarele.

Conform art. 118 alin. (3) din Codul de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sînt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 130 alin. (3), (4) din Codul de procedură civilă, fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

Colegiul lărgit reține că în conformitate cu art. 1405 alin. (1) din Codul civil, prejudiciul cauzat persoanei fizice prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea, prin aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanelor de răspundere ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată.

Conform art. 1422 din Codul civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

Reparația prejudiciului moral se face și în lipsa vinovăției autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declarației scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității și în alte cazuri prevăzute de lege.

Iar, conform art. 1423 din Codul civil, mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Corelativ și art. 10 alin. (1) din Codul civil prevede că, apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară, iar conform art. 53 alin. (2) din Constituție,

statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.

La caz, prevederi relevante speței se conțin în Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, care stabilește expres atât momentul nașterii dreptului la repararea prejudiciului, cât și condițiile în temeiul cărora survine răspunderea statului.

Astfel, conform art. 1 din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, prezenta lege constituie actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul și condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești.

Art. 2 alin. (1) din legea citată prevede că prin acțiuni ilicite se înțelege, acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infrațiuni).

Conform art. 3 alin. (1) lit. a), este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală.

În conformitate cu art. 6 lit. b), dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare.

Conform art. 10, dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea și în modul stabilite de prezenta lege apare în cazurile specificate la art. 6.

Art. 11 alin. (1) și (3) prevede că, mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare: a) gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; b) caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; c) rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; d) durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; e) natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; f) suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; g) măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.

În toate cazurile, instanța de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral.

Cu referire la prevederile enunțate și reieșind din specificul acțiunii, instanța de recurs constată că atât prima instanță cât și instanța de apel au ignorat normele legale ce guvernează raportul juridic litigios, fără a da o evaluare adecvată, în principal criteriilor referitoare la suferințele psihice cauzate reclamantului Alexandru

Dragomir ca urmare a acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, a procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Concluzia instanțelor inferioare de judecată precum că reclamantul Alexandru Dragomir nu a prezentat probe justificative care ar demonstra suferințele ce i-au fost cauzate, iar toate argumentele invocate privind repararea prejudiciului moral poartă un caracter declarativ și formal, este apreciată de instanța de recurs ca fiind eronată și contrară prevederilor Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998.

De altfel, suferințe psihice suportate de către Alexandru Dragomir se manifestă prin faptul că acesta a fost tras la răspundere penală, pentru acțiuni în care nu s-au constatat existența elementelor infracțiunii.

În susținerea concluziei date instanța de recurs reține că materialul probator anexat la actele dosarului denotă incontestabil faptul că, lui Alexandru Dragomir i-au fost cauzate suferințe psihice, prin faptul că în privința acestuia au fost pornite cauze penale, i-a fost înaintată învinuire, reținut și arestat ilegal pentru săvârșirea unor infracțiuni care, prin prisma art. 16 alin. (4) din Codul penal, se consideră infracțiuni grave.

Prin intentarea urmăririi penale, prin învinuirea de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 171 alin. (1), art. 27, art. 171 alin. (2) lit. b) din Codul penal, reținerea și plasarea ilegală în arestat preventiv pe un termen de 30 zile, lui Alexandru Dragomir i-au fost cauzate suferințe psihice și stresuri emoționale.

Astfel, Colegiul conchide că, prin faptul că nu a fost solicitată prelungirea arestului preventiv și prin emiterea ordonanței din 20 mai 2016 a procurorului în Procuratura raionului Ștefan Vodă, privind scoaterea de sub urmărire penală a învinuitul Alexandru Dragomir din motivul lipsei în acțiunile acestuia a elementelor infracțiunilor și clasarea procesul penal din motiv că fapta încriminată acestuia nu întrunește elementele infracțiunii, se atestă temeinicia acțiunii înaintate.

Or, așa cum a fost arătat supra, dispozițiile art. 6 lit. b) din Legea nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 indică direct că, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeuri de reabilitare.

Astfel, în sensul dispozițiilor legii sus enunțate, deoarece Alexandru Dragomir, în calitate de victimă a încălcării, fiind supus acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală și a instanțelor judecătorești, manifestate prin tragerea ilegală la răspundere penală, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta are dreptul la încasarea din contul statului a unei satisfacții echitabile menite să atenuze suferințele ce i-au fost cauzate.

Totodată, este de observat că mărimea compensației solicitate spre încasare de către Alexandru Dragomir cu titlu de repararea a prejudiciului moral pentru învinuirea, reținerea și arestarea sa ilegală, în sumă de 200 000 lei, este excesivă și nejustificată.

În aceste circumstanțe, având în vedere principiul compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral cauzate reclamantului, care s-a aflat sub arest preventiv 30 zile calendaristice, de la 9 aprilie 2016 până la 9 mai 2016, iar prin ordonanța din 20 mai 2016 a fost scos de sub urmărire penală, cauza fiind clasată, instanța de recurs consideră că compensația pentru prejudiciul moral cauzat lui Alexandru Dragomir urmează a fi stabilită în mărime de 20 000 lei, care este una reală și rezonabilă, în măsură de a atenua suferințele psihice și fizice cauzate lui

Alexandru Dragomir, care a avut de suferit un prejudiciu moral, și care nu poate fi compensat doar prin simpla constatare a încălcării drepturilor acestuia.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale cauzate, starea de stres și retrăirile suportate de către recurent/reclamant, consideră necesar de a încasa din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Alexandru Dragomir suma de 20 000 lei, în vederea reparării prejudiciului moral, sumă care poate fi considerată ca o compensație ce ar aduce satisfacție persoanei vătămate.

Cu referire la repararea prejudiciului material în mărime de 15 000 lei, compus din cheltuieli de asistență juridică suportate în cadrul cauzei penale și compensarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 3 500 lei, suportate în prezenta cauză civilă, instanța de recurs reține următoarele.

În conformitate cu dispozițiile art. 7 lit. g) din Legea nr.1545-XIII din 25 februarie 1998, în cazurile menționate la art. 3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie cheltuielile efectuate în legătură cu chemările în organul de urmărire penală, organul procuraturii sau în instanța judecătorească.

Conform art. 14 alin. (1) și (2) din Codul civil, persoana lezată într-un drept al ei poate cere repararea integrală a prejudiciului cauzat astfel.

Se consideră prejudiciu cheltuielile pe care persoana lezată într-un drept al ei le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului încălcat, pierderea sau deteriorarea bunurilor sale (prejudiciu efectiv), precum și beneficiul neobținut prin încălcarea dreptului (venitul ratat).

Conform art.1398 alin. (1), (2) și (3) din Codul civil Cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

Prejudiciul cauzat prin fapte licite sau fără vinovăție se repară numai în cazurile expres prevăzute de lege.

O altă persoană decât autorul prejudiciului este obligată să repare prejudiciul numai în cazurile expres prevăzute de lege.

Articolul 96 alin. (1) și (11) din Codul de procedură civilă prevede că, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin. (1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Respectiv, având în susținere normele enunțate, instanța de recurs consideră necesar de a încasa din bugetul statului, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Alexandru Dragomir, suma de 15 000 lei cu titlu de prejudiciu material, format din cheltuieli pentru asistența juridică acordată în cadrul dosarului penal de către avocatul Andrei Bîtcă, în baza mandatului seria MA nr. 1092505 (f.d. 3), cheltuieli ce se confirmă prin bonul de plată seria YL nr. 830631 din 15 iunie 2016 (f.d. 20), precum și suma de 3 500 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate în prezenta cauză civilă, ce se confirmă prin bonul de plată seria YL nr. 830670 din 6 martie 2017 (f.d. 53), care sunt reale, necesare și în quantum rezonabil.

Din considerentele menționate și având în vedere că prima instanță și instanța de apel au stabilit circumstanțele cauzei și nu este necesară verificarea suplimentară și administrarea unor noi dovezi, însă au încălcat normele de drept material și au

apreciat arbitrar probele, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Alexandru Dragomir reprezentat de avocatul Andrei Bîtcă, de a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și de a emite o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii.

În conformitate cu art. art. 444, 445 alin. (1) lit. b) și alin. (3) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Alexandru Dragomir reprezentat de avocatul Andrei Bîtcă.

Se casează integral decizia din 22 februarie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 25 mai 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Alexandru Dragomir împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Ministerul Afacerilor Interne și Procuratura Generală, cu privire la repararea prejudiciului material și moral și compensarea cheltuielilor de judecată și se emite o nouă hotărâre, prin care:

Se admite parțial cererea de chemare în judecată depusă de Alexandru Dragomir împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Ministerul Afacerilor Interne și Procuratura Generală, cu privire la repararea prejudiciului material și moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

Se încasează din bugetul de stat, gestionat de către Ministerul Finanțelor, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Alexandru Dragomir, suma de 20 000 lei (douăzeci mii lei) cu titlu de prejudiciu moral.

Se încasează din bugetul de stat, gestionat de către Ministerul Finanțelor, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Alexandru Dragomir, suma de 15 000 lei (cincisprezece mii lei) cu titlu de prejudiciu material.

Se încasează din bugetul de stat, gestionat de către Ministerul Finanțelor, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Alexandru Dragomir, suma de 3 500 de lei (trei mii cinci sute lei) cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

În rest, acțiunea se respinge.

Decizia este irevocabilă

Președintele ședinței, judecătorul

Galina Stratulat

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Dumitru Visternicean

Nicolae Craiu

Dumitru Mardari